

Kubaoğlu, R. 30 Kasım 2016 tarihli görüşme. (Görüşen: Nihan Yenilmez Arpa).
Milliyet Gazetesi, 25.03.1971 tarihli haber, s.9.
Ölçer, S. 2 Aralık 2016 tarihli görüşme. (Görüşen: Nihan Yenilmez Arpa).
Öz, N. 2 Aralık 2016 ve 10 Ocak 2017 tarihli görüşmeler. (Görüşen: Nihan Yenilmez Arpa).
Özbaykal, N. 19 Ekim 2016, 21 Kasım 2016 ve 12 Aralık 2016 tarihli görüşmeler. (Görüşen: Nihan Yenilmez Arpa).

Şükun K. (2002). Günümüz Türkiye’inde Kim Kimdir, Türkiye Büyük Millet Meclisi- F.62: 141-142.

<http://www.turizmhaberleri.com/>

<http://www.turizmhabercisi.com/zekai-bayer-vefat-etti.html>

Dr. Nihan YENİLMEZ ARPA, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Dairesi Başkanlığı, Ankara.

E-posta: nihanarpa@gmail.com

Ankara Otelcilik Okulu’nun Efsane Müdürü: Yunus Aslan

Arzu TURAN

Anadolu Üniversitesi

Turizm Fakültesi

GİRİŞ

Yaşamı boyunca turizmle ilgili pek çok alanda uğraş vermiş olsa da en çok “Ankara Otelcilik Okulu Müdürü” olmayı ve öğrencilerini sevmiş biri olan Yunus Aslan’ı, Prof. Dr. Nazmi Kozak tarafından yürütülen *Türkiye Turizmi Sözlü Tarih Projesi* vesilesiyle tanıdım. Görüşme tarihinden yaklaşık altı ay önce e-posta yoluyla tanıştığım Aslan ile yazışmalar ve paylaşımlarla geçen ayların ardından, 2015 yılının Nisan ayında Düsseldorf’ta buluşarak görüşmemizi gerçekleştirdik. Aslan, tam anlamıyla bir beyefendi... Görgü kurallarına uymayı doğal bir şekilde yaşamının bir parçası haline getirdiği için Aslan ile aynı havayı solumak, yemek-içmek, konuşmak gibi sıradan eylemler bile müthiş önem kazanıyor. Türk turizmine olağanüstü hizmetler veren insanları yetiştirmiş ve onlar tarafından hâlâ çok seviliyor olmanın haklı gururunu yaşasa da her konudaki mütevazılığı ile dikkat çekiyor. Anlatımın yetersizliğinden endişe etsem de bu yazıda, 1961 yılında kurulan ve örgün turizm eğitimi anlamında Türkiye’nin öncü örnek kurumu olan Ankara Otelcilik Okulu’nun müdürü olma özelliğinin yanı sıra turizme yönetici olarak da uzun yıllar hizmet veren Aslan’ı anlatmaya çalışacağım.

YAŞAMI

Yunus Aslan, Anadolu’nun mahrumiyetlerle dolu küçük bir ilçesi olan Uşak’ın Eşme ilçesinde dünyaya gelir (1936). İlkokul üçüncü sınıfa kadar

okuyabilmiş müezzin bir babanın ve okuma yazması olmayan bir annenin çocuğudur. Çocukluğu öyle sıkıntılarla geçmiştir ki, Şair Eşref’in iki dizesi dilinden hiç düşmez: “Kuluna gazap eder ise Huda’sı, ona mesken olsun Eşme Kazası.” Eşme’de bir ilkokul binası olmadığı için dördüncü sınıfa kadar belediye binasının bir odasında eğitim görür. Dördüncü sınıfa geldiğinde Eşme Dumlupınar İlkokulu’nun açılmasıyla, birleştirilmiş sınıflarda ilkokulu bitirir (1948). İlkokuldan sonra eğitim yaşamına devam edemeyeceğini düşünürken -şans bu ya- ilkokuldan mezun olduğu yıl, ilçeye Eşme Ortaokulu’nun açılmasıyla ortaokula devam eder. Ortaokulu bitirdiğinde (1951), yatılı okul kazanma gayesiyle askeri liselere başvurur. Beden eğitimi sınavını verir, ancak ikinci sınavda başarılı olamaz. Bunun üzerine babası, varlıklı ailelerin bile çocuklarını kaydettirmekte güçlük çektiği İzmir Atatürk Lisesi’ne Aslan’ın kaydını yaptırır. Sosyal yönü güçlü bir öğrenci olan Aslan, liseyi başarıyla bitirir (1955). O yıllarda giriş sınavı zorunluluğu olmadığı için Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni tercih eder. Bir yıl sonra sınıfını geçmiştir geçmesine ama yaşamı imkânsızlıklarla dolu biri için parasız yatılı olarak eğitim alabileceği bir üniversiteye gitmek öncelik nedenidir.

Bu nedenle, Hukuk Fakültesi’nden çok sevdiği hocası, Ord. Prof. Dr. Sabri Şakir Ansay’ın da fikrini alarak o yıllarda yeni açılan, hem parasız hem yatılı Ankara Ticaret Öğretmen Okulu’na gitmeye karar verir. Ansay’ın şu sözlerini asla

unutmayacaktır: *“Hemen şimdi Hukuk’u bırak, doğruca Öğretmen Okulu’na git. Hayatın boyunca mutlu olursun. Çünkü öğretmen iki şeyle meşguldür. Kitaplar ve öğrenciler... Bu ikisinden de sana bir kötülük gelmez.”* Böylece Aslan’ın yaşamında büyük kapılar açacak, bambaşka bir süreç başlamış olur. Amerikalılar tarafından ticaret liselerine öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu’na giriş sınavlarını kazanarak kayıt yaptıran Aslan, başarılı bir okul yaşamını, sosyal ve sportif faaliyetlerle de zenginleştirerek bu okuldan mezun olur (1959). Mezuniyetin ardından kura çekilir ve tayini Eskişehir’e çıkar. Ankara’dan ayrılmak istemediği için gönülsüzce gitmesine karşın, öğrencilerine ve Eskişehir’e kısa zamanda alışıp bağlanır ve bir yıl içinde müdür yardımcısı olur. Günler birbiri ardına sakın bir şekilde geçerken, Okul Müdürü İrfan Tarı’nın sıradan bir şekilde sorduğu sıra dışı bir soruyla tüm yaşantısının değişeceğini bilmez. İrfan Tarı, Aslan’a şu soruyu sorar: *“Amerika’ya gitmek ister misin?”*

Amerika Deneyimi

Türkiye’nin 1950 yılından sonra Avrupa ve özellikle de Amerika ile ekonomik ve teknik işbirliği geliştirmesi, sanayiye hızlandırması, ülkede özel girişimci ve ticari etkinliklerin artması, kalifiye teknik elemana olan talebi artırır. Bu durum, orta ve yükseköğretimde mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaşması, mesleki ve teknik eğitimin planlanması ve hedeflerinin belirlenmesi zorunluluğunu ortaya çıkarır. Sanayi için gerekli teknik elemanın yetiştirilmesi, görevlendirilmesi ve çalışma esaslarını düzenleme ihtiyacı, Altıncı Milli Eğitim Şûrası’nın (1957) gündemini oluşturur (Taşdöven 2013: 49). Şûra’da, ticaret liselerinin orta dereceli okullar arasındaki konumu ve geliştirilmesi için gereken tedbirler belirtilir, yeni koşullara göre ticaret liselerinin yenilenmesi gerektiği, turizm sektörüne ait personel yetiştirme mevzuatının yeni şartlara göre düzenlenmesi, turizm sektörünün ihtiyaçları için kurslar açılması, uzun vadede turizm personelinin yetiştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı’nın modern bir okul açması önerilir.

Aslan’ın yaşamı boyunca örnek aldığı ve uzun yıllar birlikte çalıştığı Anthony Lanza da Ticaret

Öğretimi Uzmanı sıfatıyla toplantıdadır. Marshall Planı çerçevesinde Amerika’nın destek vereceği 16 ülke arasında Türkiye de vardır. Ekonomik kalkınma için bir denge faktörü olabilecek turizm sektöründe hizmet vermesi planlanan personel için Ankara’da bir otelcilik okulu kurulacaktır. 1960’lı yılların başında Basın-Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü, turizm dairelerinin çalışmaları ile Amerikan teknik yardımından hibe suretiyle alınan altı milyon Türk lirasının, bir buçuk milyon lirası otelcilik okulunun açılması için Milli Eğitim Bakanlığı’na verilir (Millet Meclisi Tutanağı 1969). Bir yanda Ankara’da bu çalışmalar yapılırken diğer yanda sakın yaşamına devam eden Aslan, var gücüyle görev yaptığı okul için çalışır, hafta sonları bile okula gidip yıpranmış haritaların onarımına kadar ilgilenir, okulun futbol ve basketbol takımlarını çalıştırır.

Takvimlerin 26 Mayıs 1960 gününü gösterdiği akşam, Eskişehir Şeker Fabrikası’nda Adnan Menderes onuruna bir ziyafet düzenlenir. Ertesi gün, Türkiye’nin kaderi bir ihtilâl ile değişirken, Aslan’ın da kaderini değiştirecek kararların alınacağı bir süreç başlar. İhtilâlin hemen ardından Eskişehir Ticaret Lisesi Müdürü İrfan Tarı, Ankara’dan aldığı telgrafı Aslan’a göstermek için Aslan’ı odasına çağırır. Aslan’ı önce *“şaka yapıyordur”* diye düşündürten, *“Amerika’ya gitmek ister misin?”* sorusuna, *“neden”* diye sormadan *“evet”* yanıtını verir. Çünkü *“evet”* demek için Eşme gibi bir ilçede doğup büyüüp koskoca Amerika’ya gidecek olmanın kendisi tek başına yeterli bir nedendir. Ötesinin pek bir önemi yoktur!

İhtilâl sonrası Türk Hükümeti ve Amerika, turizmin de içinde olduğu ortak projeler başlatır. Bunun üzerine Amerika’da otelcilik eğitimi almak ve ardından kurulacak Ankara Otelcilik Okulu’nu yönetmek üzere Türkiye genelinde sicali en iyi olan altı öğretmen, aday olarak belirlenir. Bu adayların arasındaki Aslan, Ankara’ya gider. Ankara’da Gazi Eğitim Enstitüsü’nde diğer adaylarla beraber Amerikalı uzmanlar tarafından bir dizi sınava tâbi tutulur. Bu sınavları birinci ve ikinci olarak tamamlayanlar, Ankara’da yabancı dil eğitimi alacak; yabancı dil eğitiminden sonraki sınavı kazanan ise Amerika’ya gide-

cektir. Aslan, sınavın ilk aşamasını birincilikle geçer. Bursa Ticaret Lisesi'nden meslektaşı Halis Sözeri ise ikincidir. İkisi birlikte, George Town Üniversitesi'nin Ankara Küçükkesat'ta bulunan dil okulunda altı ay kadar, günde altı saatlik yoğunlaştırılmış İngilizce dersleri alır. Başarmayı artık kaderi gibi gören Aslan, İngilizce sınavlarını da başarıyla geçer ve yabancı dil derslerinin devamı niteliğindeki eğitimini almak üzere Washington George Town Üniversitesi'ne gönderilir (1961). Otelcilik eğitimini İngilizce alabilecek düzeye eriştikten sonra, burslu olarak "Cornell University School of Hotel Administration" Bölümü'ne otelcilik alanında eğitim görmek üzere kaydolur ve otelcilik okulunda geleceğin otel yöneticilerini ve çalışanlarını yetiştirmek üzere Uluslararası Kalkınma Teşkilatı'nın desteğiyle Amerika'ya gönderilen ilk Türk öğretmen olarak *Participant Journal* adlı derginin kapağında fotoğrafı yer alır.

Tüm bu olanlar, Aslan için bir rüyadan daha fazlasıdır. Kendi ifadeleriyle "üç beş haneli fakir Eşme'den çıkıp, dünyanın en saygın otelcilik okulunda eğitim almak" onun nazarında bir mucize gibidir. Cornell Üniversitesi'nde öğrenim görürken staj yapma gerekliliği nedeniyle, *Pan American Airlines*'a stajyerlik başvurusunda bulunur. Başvurusu reddedilince, öğrenim gördüğü fakültenin dekan yardımcısı "seni daha iyi bir yere göndereceğim" diyerek adı şimdilerde *Capitol Hilton* olan, Beyaz Saray'ın karşısında yer alan, ülkenin en gözde ve saygın otellerinden biri olan 863 odalı *Statler Hilton Oteli*'ne gönderir. Aslan'ın bursluluk süresi bitince, başarılı çalışmalarının sonucunda personel müdürü, Aslan'a kalması konusunda ısrar eder. Öğrenim yaşamı boyunca kendine fırsat yarattığını düşündüğü Türkiye Cumhuriyeti'ne hem hizmet hem de gönül borcunu layıkıyla ödeyebilmek için teklifi kibarca reddeder. Minnet dolu duyguları ise sözlerine şöyle yansır:

Allah'a şükretmemek için hiçbir neden yok. Çok da şükrettim çünkü o kadar fakir Eşme'den git, Cornell Üniversitesi, dünyanın en pahalı üniversitelerden birisi ve orayı burslu okudum ben. Georgetown'u burslu okudum, Ticaret Turizm'i burslu okudum. Onun için bana, sırf mesleğimde başarılı olmak kaldı. Kendimi mesleğime tam verdim, yani iyi bir öğretmen olmak istedim. Otelcilik Okulu'nda çok şeyler yapmak istedim...

Aslan, Amerika'dayken bir yandan da hızla Ankara'da Otelcilik Okulu'nun hazırlıkları yapılır. Henüz okul açılmamışken, ihtiyaç duyulabilecek araç-gereçler, kırtasiye malzemeleri tedarik edilir. Ticaret Turizm Öğretmen Okulu'nu açan hocalardan ve Ankara Otelcilik Okulu kurucularından olan Uluslararası Kalkınma Teşkilatı Başkan Yardımcısı ve Eğitim Uzmanı Anthony Lanza, bu işlerle bizzat meşgul olur. Otelcilik Okulu'nun müfredat programı Lanza'nın liderliğinde hazırlanır.

Ankara Otelcilik Okulu Yılları

Aslan, 1963 yılında Türkiye'ye geri dönmelerinden kısa bir süre sonra, Ankara Otelcilik Okulu'nda kendisine tayin edilen görevinin başındadır. Ankara Otelcilik Okulu'nun *teksifi programına* (turizm sektörünün ihtiyacı olan eğitilmiş personeli ivedilikle yetiştirmek amacıyla açılan bir yıllık yoğunlaştırılmış program) kayıt yaptıran öğrencilerin tamamının lise mezunu; *normal programa* kayıt yaptıranların birçoğunun ise hâlihazırda lise düzeyinde olması nedeniyle, o dönemlerde henüz 26 yaşında olan Aslan ile öğrenciler arasında kurulması zor bir bağ kurulur. Hem arkadaş hem öğretmen hem de bir idareci olarak Amerika'da aldığı eğitimin katkısıyla standartların oldukça dışında bir görünüm çizen Aslan, bir daha asla o yeri kaybetmemek üzere öğrencilerinin kalbinde eşsiz bir yer edinir. Birçok öğrencisinin "efsane" lakabını taktığı Aslan, bu sıfatın hakkını hep verir. Cornell Üniversitesi'nde aldığı eğitim onun yaşamına önemli ölçüde etki eder. Bir yönetici olarak "en büyük yangınlar en küçük kıvılcımlardan çıkar" düsturuyla hiçbir şeyi küçümsemez ve ufacık bir soruna bile layıkıyla ilgi gösterir.

Aslan'ın, 1963-1967 yılları arasında Ankara Otelcilik Okulu'nda müdürlük yaptığı dönem boyunca, öğrencilerinin kalbinde öyle kalıcı bir yer edinir ki, aradan 50 yıldan fazla zaman geçmesine karşın, kalplerdeki o yerini hâlâ muhafaza eder. Gerek Aslan'ın döneminde öğrenci olanlar gerekse sonraki dönemlerde öğrenci olanlar "Yunus Hocalarından" aynı kalbî hislerle bahsedebilir... Ancak hem öğrencileri tarafından çok sevilen hem de görevini her şeyin üzerinde tutan

Aslan'ın göreve başladığı yıl, müfettiş denetimleri de başlar. Birbiri ardına sıralanan denetimlere kendisi de bir anlam veremez. Bu denetimlerin nedeni; "otelci, hantal olmaz" deyip öğrencilerine sabahları spor yaptırması mı, okulun aracıyla öğrencilerini uygulamaya götürmesi mi, yoksa otelcilik mesleğini tüm incelikleriyle öğretmeye çalışırken, disiplinli olması mıdır? Belki de standartların üzerindeki uygulamaları ve dönemin klasik eğitim anlayışına sahip olmaması dikkatleri onun üzerine çeker. Örneğin; staj yeri bulamadıkları için açıkta kalacak öğrencilerini okulun aracına doluşturup kapı kapı gezen ve yıllar sonra otelcilik alanında söz sahibi olacak öğrencilerini çeşitli işletmelere yerleştiren de Aslan'ın ta kendisidir.

Çaresizlik insanı yaratıcı kılıyor. Okulun satın alma aracı pikaba öğrencileri doldurdum. İlk durağımız Sivrihisar'a altı km uzaklıkta bir benzinciydi. Sahibi olduğunu sandığım bir adam yerleri süpürüyor. Yanına yaklaşip 'talebeler her şeyi yapar, bırakayım da çalışınlar' dediğimde üç kişiyi bırakmamı istedi. Bu üç kişiden biri Kuşadası Kuştur Tatil Köyü'nün 32 yıl müdürlüğünü yaptıktan sonra kendi otelinin sahibi olan Erdal Aktüre'den başkası değildi (Aslan 2006: 33).

Okulun aracını izinsiz kullanması daha sonraları başına dert açacak olsa da öğrencilerinin güvenliğinden emin olmadan, her birini teker teker görev yerlerine teslim etmeden çıktığı yolculuktan geri dönmez. Kendisini öğrencilerine adayan Aslan, mesleki konularda ufaklık bir hatayı bile affetmeyecek kadar disiplinli bir hocadır. Cornell Üniversitesi'nin girişinde yazılı olan "Life is service!" sözcükleri, kendisinin tüm yaşamına etki ettiği gibi bu sözcüklerin kendisinde yarattığı etkiyi öğrencilerine de aktarır.

Aslan, Ankara Otelcilik Okulu'nda müdürlük yaptığı sırada 24 Mayıs 1964 tarihinde Ankara Hasanoğlan Atatürk İlköğretmen Okulu'nda program geliştirme çalışmaları da yapar. Bu amaçla yapılan bir toplantıda, meslek uzmanları, Amerikalı eğitimciler, Milli Eğitim Bakanlığı müsteşarı ve üst düzey yöneticileri ile birlikte uzman sıfatıyla toplantıya katılan Aslan, self servis yapma ve yetiştirme çağındaki gençlerin beslenme alışkanlıklarının düzenlenmesiyle ilgili önerilerde bulunur. Önerileri uygulamaya konulan

Aslan, Türkiye'deki okullarda kafeterya sisteminin başlamasında öncü olur. Ankara Hasanoğlan Atatürk İlköğretmen Okulu'nda pilot uygulamanın yapıldığı söz konusu sistem sayesinde 500 kişilik yemekhanede 1500 kişiye 60 dakikada hizmet verilmesi ile personel ve yiyecek maliyetlerinde önemli ölçülerde tasarruf sağlanır (Aslan 2006: 49).

Aslan, Türkiye turizminin temelini oluşturacak, çok iyi elemanlar yetiştirmek idealiyle yıllarını geçirirken ve kendisinden çok Ankara Otelcilik Okulu'nun ve öğrencilerinin geleceğini düşünürken; günümüzde dahi anlam veremediği bir nedenle Ankara Otelcilik Okulu'ndaki görevinden alınır ve Ankara Akşam Ticaret Lisesi'ne tayini çıkar (1967). Yaşadığı üzüntü birçok yönden sarsıcı olur. Örneğin; Ankara Otelcilik Okulu'nda, İstanbul Yolu'ndaki kiralık binada eğitim öğretme başladıktan kısa bir süre sonra, Beşevler'de okullar bölgesi denilen bölgede otelcilik okulunun yeni binasının inşaatına başlanır (1964). Aslan, bu binanın inşaatına el arabasıyla harç taşırken; kendi kendine "Türkiye'de otelciliğin temellerini atıyoruz" diye söyler. Kalbiyle bağlandığı, en ufak bir taşında bile emeği olan Beşevler'deki yeni binada -kendisinin de bilmediği bir nedenle eğitim veremeyen Aslan, "o okulun, temelini ben attım. Çok harç çektim, el arabası kullandım." derken, gözlerinin dolmasına yıllar geçse de engel olamaz. Özgün eğitim ve öğretim yöntemleriyle dikkat çekmesi ve bu yüzden sürekli teftişten geçmesine karşın görevinden alınacağını hiç tahmin etmez. Yaşadığı derin üzüntünün etkisiyle yeni bir okulda görev yapmaktansa o güne kadar tecil ettirdiği askerlik görevini ifa etmeye karar verir. Vatanî görevini, 1967-1969 yılları arasında Konya'da Kenan Evren'in tercümanlığını yaparak tamamlar.

YENİ BİR DÖNEM BAŞLIYOR...

Aslan, Cornell Üniversitesi'nden mezun olmasının kendisine birçok kapı açacağını bildiğinden askerlik sonrasında Amerika'ya gitme planı yapar. Ancak Aslan'ın öğrencilerini İstanbul Yeşilköy'deki Çınar Otel'e uygulamaya götürdüğü dönemlerde otelde konaklayan ve "Bana, benim hastaneyi, Hacettepe Hastanesi'ni sizin otel

gibi yönetecek bir isim verin” diyerek otel sorumlularından bir isim talebinde bulunan Prof. Dr. İhsan Doğramacı’dan art arda ve acele telgraf- lar alır. Doğramacı’nın teklifi üzerine Hacettepe Hastanesi’nde personel eğitim uzmanı olarak gö- reve başlar (1969). Fakat birkaç ay sonra bu işin kendisine uygun olmadığını anlayınca kendi isteğiyle işten ayrılır. Bu görevinden sonra An- kara Çiftlik Yolu’nda kurulan Otelcilik Eğitim Merkezi’ne (OTEM) müdür olarak atanır (1970). Ankara’da ikinci bir OTEM açılmasının ardından Turizm Bakanlığı Personel Eğitimi Araştırma ve Planlama müdürü olur (1971). Aynı dönemde bi- ricik kızının annesiyle evlenir.

OTEM’deki müdürlüğü sırasında, zamanı- nın en lüks otellerinden biri olan Kuşada- sı İmbat Otel’den bir teklif alır (1974). Turizm Bakanlığı’nda görevli Naci Atakent’in de özel sektörde çalışması yönündeki tavsiyesine uya- rak, teklifi kabul eder. İmbat Otel’de bir yıl kadar çalıştıktan sonra mesleğinde yükselme arzusu, bir otelde yöneticilik yapmaya galip gelir ve İm- bat Otel’de çalışırken İngiltere’de Metropolitan şirketler grubuna başvuruda bulunur ve baş- vurusu kabul edilince İngiltere’ye gider. Lond- ra’daki Britanya Otel’inde yiyecek-içecek müdü- rü olarak çalışmaya başlar (1975). Kısa bir süre sonra terfi ederek İrlanda’nın Belfast kentindeki Europe Otel’ine yiyecek içecek müdürü olarak atanır. İşe başladığı ilk gün, Europe Otel, İrlan- da Cumhuriyetçi Parti tarafından bombalanır ve Aslan bir süre işsiz kalır. Oldukça sıkıntılı bir dö- nemin ardından, Cornell Üniversitesi’nden bir bağlantısı sayesinde Kensington Hilton’da işe alı- nır ve iki yıl kadar orada çalışır. Ayrıca dünyaca ünlü Playboy gazinolar zincirinde de çalışarak Londra defterinin ilk sayfasını kapatır.

Londra’daki beş yılın sonrasında İzmir Büyük Efes Otel’inden aldığı teklifle yiyecek içecek mü- dürü olarak çalışmaya başlar (1980). Sonradan İstanbul Tarabya Otel’ine, ödüllmüş gibi görün- mesine karşın ceza niteliğinde bir tayin çıkar (1980). Tarabya Otel’ine gideceğini öğrenen As- lan, dönemin Çeşme Altinyunus Otel’inin genel müdürünün teklifi üzerine Çeşme’de çalışmaya başlar (1980). Çeşme Altinyunus’ta geçen dört yılın ardından emekli olup genel müdür olarak

İmbat Otel’e geri döner (1984). İmbat Otel’de fa- sılalı olarak, 20 yıllık çalışma süresinden son- ra, 2012 yılına kadar Türkiz Oteller Grubu ve Kaya Oteller Grubu’nda yiyecek içecek bölü- münün danışmanı olarak çalışır. Hâlâ yaşamı- nı sürdürdüğü Londra’ya yerleşir (2012). Yaşa- mını sakin bir şekilde sürdüren Aslan, Ankara Otelcilik Okulu’nun her yılın Aralık ayında dü- zenlenen toplantılarına katılmayı ihmal etmez. Aynı zamanda 1963 yılından beri Cornell Hotel Society’nin faal üyesidir ve düzenli olarak yıllık toplantılarına katılır.

ÖĞRENCİLERİNİN KALEMİNDEN YUNUS ASLAN

Küçük bir dokunuşla tüm yaşamının seyri deği- şen insanlar vardır. Bu dokunuşlar öyle etkilidir ki, onları iyiliğe ya da kötülüğe sevk etme gücü- ne sahiptir. Aslan da bilerek ya da bilmeden bir- çok öğrencisinin hayatının gidişatına etki eder. İlk dönem mezunlarından ve kendi ifadeleriyle *“Ankara Otelcilik Okulu’na kaydolmadan önce sonum hiç iyiye gitmiyordu “* diyen Ruhi Yaman, *“Ankara Otelcilik Okulu, kendisini bugüne dek bizlerden biri olarak gören Yunus Hoca’nın idaresinde bambaşka bir okuldu. Belli sınırlar içinde, bize büyük özgürlük vermiş, kendi yeteneklerimizi geliştirmek için des- tek veriyordu.”* diyerek Aslan’ın özgün idarecilik yöntemine vurgu yapar. Görünen o ki, Aslan’ın eğitim modeli güven ve fedakârlık unsurları üze- rine temellenir. Günün birinde çok sevdiği An- kara Otelcilik Okulu’ndaki görevinden alınaca- ğının sinyallerini veren denetimler sıklaştığında bile öğrencilerine güvenmekten ve onlara güven- mekle öz disiplin duygusu kazandırmaktan vaz- geçmez. İlk dönem mezunlarından Gürol Demir, anılarında tazeliğini hâlâ koruyan şu olayı pay- laşır:

Ankara Otelcilik Okulu 1961 yılında açıldığında Yu- nus Aslan yoktu. O dönemki müdürümüz, o döne- min Türk Milli Eğitim mantığında disiplinli bir eği- timci idi. Biz genç talebelerine kızdığı bir gün bizleri sıraya dizip *“Bana garson olacağınızı mı söyletmek istiyorsunuz?”* diye küçümseyerek serzenişte bulun- du. Bu söz onurumuzu çok zedeledi. Yunus Aslan gelince ise eğitim mantığı tamamen değişti. Yunus Aslan bize, kendine güvenmeyi, insana güvenmeyi öğretti. Cesareti aşıladı, doğru olmayı öğretti. Bir derste bizleri yazılı yaptı, soruları sordu ve idari işi olduğundan dersten dışarı çıkması icap etti. Çıkar- ken bize *“benim talebelerim kopya çekmez, ben he-*

pinize güveniyorum' dedi ve gitti. Ama hiç kimse kopya çekmedi, derste hocamız varmış gibi yazılı dersimize devam ettik. Yunus Hoca, büyükelçiliklerle, TBMM'yle, o dönemin Ankara Palas, Bulvar Palas gibi otelleriyle, Milli Eğitim Bakanlığı, Fransız ve Amerikan Kültür Merkezleri ile çok iyi irtibatlar kurdu, anlaşmalar yaptı. Bizler TBMM'ye, Cumhurbaşkanlığı Köşkü'ne, kültür merkezlerine, otellere, özel davetlere servis yapmaya, kokteyl partilere gider olduk. Bu çalışmalarımız ülkenin en üst protokolünde bize tecrübe kazandırdı, cesaret kazandırdı, ufku-muzu açtı. Mesleki faaliyetlerin yanı sıra sosyal ve sportif birçok faaliyet de gerçekleştirdik. Orkestralar geçidi, şiir müsabakası, kendi şiirini okuma müsabakası, çay partileri, Kıbrıs için protesto yürüyüşü, otelleri topluca gezip inceleme gibi birçok sosyal olaylara katıldık. Eğer müdürümüz Yunus Aslan bize önder olmasa, bizi desteklemese, öğretmenlerimize müspet yönde moral vermese, bunların hiç birini yapamazdık. Neticede hepimiz 16-17-18 yaşlarımızdaydık.

Kişilik olarak ağabeyinden çok farklı olan, dik başlı, sistem karşıtı Cemal Demir'in kalbini kazanmak çok kolay olmasa da hayatının akışını değiştiren Aslan'dan şöyle bahseder:

Yaşamımız süresince birçok insanla karşılaşırız ama bu insanlar arasında kaderinizi değiştirecek biri olduğunuzu o an düşünemezsiniz. Durum gereği karşılaşmış, bir şeyleri paylaşmışsınızdır. O an ne o ne de siz farkında olursunuz, fakat geriye dönüp baktığımızda geleceğinizi etkileyen önemli insanlardan biri olmuştur o kişi. O kişi, yani benim Hoca ile yollarımızın kesişmesi, abim Gürol Demir'den sonra Ankara Otelcilik Okulu'nu tercih etmemle olmuştur. Hocanın ismini çok duymuştum. Fakat onunla ilk karşılaşmam, okula giriş sınavında oldu. Sözlü sınavda ismimi soran hocaya cevap verdiğimde, gözlüklerinin altından bakarak 'sen Gürol'un kardeşi misin' diye sormuştu bana. Bana, 20 dakika içinde hem yağmuru hem de güneşli günleri aynı anda yaşatan, ikinci karşılaşmamıza ise çok unutmak istesem de unutmam mümkün olmadı. Çünkü o gün aniden verdiğim yanlış bir kararımı değiştirmemde hocanın o günkü davranışının etkili olduğunu hiç unutamıyorum. Hoca ile o günkü karşılaşmamızın, bana iyi bir birey olma yolunu açtığını unutmam. Yaşamım boyunca çok değerli dostluklar kurmama yardımcı olan sözlerini de unutmama imkân yoktu. Teşekkürler hocam.

Demir'in sözünü ettiği, kendisine hem yağmuru hem güneşi aynı yaşatan Aslan, bir okul kavgası sonrası yanına çağırdığı Demir'e -o dönemin eğitim sistemi göz önüne alındığında- beklenenin aksine çok müşfik davranır ve öğrencisini o gün okulu bırakmaktan alıkoyan konuşmayı Demir şöyle aktarır:

'Siz buraya Türkiye'nin en medeni insanları olmaya geldiniz. Otelcilik mesleği, bilgili, kendinden emin

kibar insanların mesleğidir. Burada öfkenize hâkim olmayı, insanlara saygı duymayı, gerektiğinde akıl yoluyla ikna etmeyi öğreneceksiniz. Cemal, senden de ağabeyin gibi efendi olmanı bekliyorum. Bir daha seni bu pozisyonda görmek istemiyorum. Haydi, şimdi dersine gir. Arkadaşınla da aranı düzelt.' Şaşır-mış kalmıştım. Ben birkaç saniye önce okulu bırakıp gitmeyi düşünürken, kendimi sınıfta, üç yıl beraber olacağım arkadaşlarımın arasında buluvermişim. Hoca beni bir daha o pozisyonda görmedi.

Demir'in aşağıda yer alan sözleri, döneminde öğrenci olanların da olmayanların da çok sevdiği ve saydığı Aslan hakkındaki ortak düşünceleri yansıtmaktadır.

Yunus Hoca'da fark ettiğim bir şey beşeri ilişkilerini hiç üşenmeden ve hep yürek sıcaklığıyla yürütmesidir. Zekâ göreceli bir kavramdır, ama toplum yaşantısında öne çıkanlar, duygusal zekâyâ sahip kişilerdir. Duygudaşlık yapabilenler ve olaylar karşısında yakınmayıp, o anda yapılabilecek en iyi işi üretebilenlerdir. İşte Yunus Aslan böyle biridir. Yunus Hoca'nın çabuk kavrama yeteneği, hem de duygudaşlık kurabilme becerisi çok yüksekti. 1950 yılı sonları, o zamanlar turizme nitelikli elemanlar yetiştirmek için, Türkiye'de açılması düşünülen ilk otelcilik okuluna eğitmen yetiştirmek için yurt dışına gönderilen biri olması tesadüf olabilir belki, ama sanırım Tanrı'nın da isteği o yönde olmalıdır. Çünkü otelcilik okulu müdürlüğünü ondan daha iyi yapabilen bir müdür henüz bulunamamıştır. Yunus Aslan dünyaya turizmci olmaya fakat bilhassa ve illa ki Türkiye'de bir ilk olan Ankara Otelcilik Okulu'na müdür olmak için gelmiştir.

Ankara Otelcilik Okulu'ndaki görevini 1963-1967 yılları arasında yürüten Aslan'ın, kendi öğrencilerinin kalbinde edindiği yer malumdur. Bunun yanı sıra günümüze değin tüm dönem öğrencilerinin tanımasa da namını bildiği ve saygı duyduğu efsane müdür olarak zihinlere kazınır.

ÖNEMLİ ÖĞRENCİLERİNDEN BAZILARI

Aslan öğrencilerinden bahsederken, çocuklarının parlak geleceğiyle övünen bir baba tavrı takınır. Öğrencilerin başarılarının Aslan'ın yaşamını daha anlamlı hale getirdiği açıktır. Okula geldiğinde hiçbir şeyi olmayan, mezuniyetten sonra staja Almanya'ya gönderilen ve sonrasında dönemin en saygın otellerinden biri olan Kuştur Tatil Köyü'ne 32 yıl boyunca genel müdürlük yapan *Erdal Aktüre*; Türkiye'ye her şey dâhil sistemini getiren ve üst düzey yöneticilikler yapan *Hakkı Ülkü*; okula gelirken yol parasını köylülerin top-

layacağı kadar fakir olan ancak Almanya’da Avrupa Türk İş Adamları Derneği’nin başkanlığına kadar yükselen ve başarılı bir iş adamı olan Prof. Dr. *Recep Keskin*; mezuniyetten sonra İzmir Büyük Efes Otel’de komi olarak işe başlayan, yiyecek-içecek genel müdürlüğüne terfi eden *Ertuğrul Sevim*; mezuniyetinden sonra İngiltere’ye staja giden ve yıllar sonra İngiltere’nin sigara içilmeyen ilk kulübünü açan *Yüksel Bektaş*; 20 yıl turizm sektörüne hizmet verdikten sonra akademik yaşama katılan ve başarılarıyla göğüs kabartan *Ruhi Yaman*; İngiltere’de yarım asırlık bir acenteci olan *Metin Denlisöz*; başarılı bir otel yöneticiliğinin ardından kendi otelinin sahibi olan *Hızır Bozdoğan*; büyük otellerin aranılan ismi *Kaya Gürlersan*, Aslan’ın verdiği örneklerin küçük bir kısmını oluşturur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yaşam serüveni Uşak’ın çok küçük ve fakir bir ilçesi olan Eşme’den Cornell Üniversitesi’ne uzanan Aslan, ömrünü öğrencilerine ve otelcilik mesleğine vakfeder. *Yunus Hoca*, öğrencilerini “yürekten” sever. Aradan 50 yıldan fazla zaman geçmesine karşın öğrencilerinin kalbindeki yerini hâlâ korumasının da başka bir açıklaması olmaz. Aslan’ın öğrencilerine ve mesleğine duyduğu sevgi, onu Milli Eğitim Bakanlığı ile birçok defa karşı karşıya getirirse de çok sevdiği okulundaki görevinden alınmak pahasına öğrencilerine güvenmekten, onların yeteneklerini ortaya çıkaracak özgün uygulamalar yapmaktan vazgeçmez.

Aslan, kendisini öğrencilerine bu denli sevdirmek için elbette mucizeler yaratmaz. Alışılanın aksine, öğrencileriyle dost olabilen bir yapısı vardır. Bir ağabey gibi müşfik ve merhametlidir. Bir dost gibi sırdıştır. Ancak iliklere kadar otoritesi hissedilen bir ağabey; bazı olaylara asla tolerans tanımayan bir arkadaş... Ankara Otelcilik Okulu’nu yaşamlarındaki son çare olarak gören ‘haylazları adam etmek’ Aslan’ın işidir. Peki, ilerinde ‘kural tanımaz hergelelerin’ olduğu bu öğrenciler nasıl adam edilecek, turizm sektörüne nasıl kazandırılacaktır? Öğrencileri özgür bırakmak mı yoksa disiplinli olmak mı doğru yöntemdir? Aslan’da her ikisi de vardır. Gerekiyorsa sonuna

kadar özgürlük, gerekiyorsa en sert disiplin... Aslan’ın yöntemi budur. Bilinçli ve dirençli *hergelelik yapan*, akıllı, istekli ve mizah yoğunluğu çok olan bir öğrenci topluluğu ile ancak bu şekilde baş eder. Yöntemlerinin ne kadar doğru ve isabetli olduğunu anlamak için öğrencilerine bakmak yeter. Meslekte söz sahibi en iyi otelcilerin Aslan’ın öğrencisi olduğu görülecektir. Bu durum göz önüne alındığında, Aslan’ın özgün öğretim yöntemlerinin ne kadar doğru ve isabetli olduğu daha kolay anlaşılabilir.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

- Aslan, Y. (1965). *İyi Servisin Esasları*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Ankara Otelcilik Okulu Neşriyatı No: 26. Metin teksirdir.
- Aslan, Y. (1967). Otel ve Lokantalarda Şarap Servisi, *Mesleki ve Teknik Öğretim*, 178: 35-38.
- Aslan, Y. (1970). *Garsonun Temel Kitabı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi ve Hastahaneleri. Metin teksirdir.
- Aslan, Y. (1970). *Danışma Memurları Ders Notları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi ve Hastahaneleri. Metin teksirdir.
- Aslan, Y. (1972). Lokanta Komileri, *Mesleki ve Teknik Öğretim*, 235: 41-43.
- Aslan, Y. (1973). Bazı Servis Çeşitleri, *Mesleki ve Teknik Öğretim*, 239: 41 -42.
- Aslan, Y. (2006). *Otelcilik ve Türkiye Kuruluş Yıllarında Ankara Otelcilik Okulu ve Anılar*. 2. Basım. İzmir: TÜLOV Yayınları.

KAYNAKÇA

- Aslan, Y. 25 Nisan 2015 tarihli görüşme. (Görüşen: Arzu Turan).
- Aslan, Y. (2006). *Otelcilik ve Türkiye Kuruluş Yıllarında Ankara Otelcilik Okulu ve Anılar*. 2. Basım. İzmir: TÜLOV Yayınları.
- Demir, C. 11 Kasım 2016 tarihli e-posta görüşmesi.
- Demir, G. 20 Ekim 2016 tarihli e-posta görüşmesi.
- Millet Meclisi Tutanağı. 22 Şubat 1969 Tarihli B:59 O:4.
- Taşdöven, Z. (2013). Demokrat Parti Dönemi Eğitim Anlayışı (1950-1960). (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- T.C. Resmi Gazetesi (27 Haziran 1964), Sayı: 11739.
- Yaman, R. 5 Haziran 2015 tarihli ses kaydı. (Görüşen: Arzu Turan).
- Arzu Turan, Arş. Gör., *Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Yunusemre Yerleşkesi, 26470, Eskişehir*.
- E-posta: arzu_turan@anadolu.edu.tr
- Teşekkür: Metnin oluşumunda önemli destekler veren Cemal Demir’e teşekkürü bir borç bilirim.